

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

Developing academic management guidelines for small study Under the Office of Kalasin Primary Educational Service Area 3

ปรัตถกรณ์ กองนาคุ¹, ประสงค์ สายหงษ์²

Prarattakorn Kongnaku¹, Prasong Saihong²

บทคัดย่อ

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 100 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีแนวทางการบริหารงานวิชาการ โดยครูควรพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ หลักสูตร ตัวชี้วัด จัดให้มีระเบียบการวัดและประเมินหลักสูตรและการกำกับดูแล ส่งเสริม กำกับติดตามให้ครูได้อบรมสร้างเครือข่ายวิจัย และนำผลการวิจัยมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน มีการประชุมวางแผนจัดทำหลักสูตร และส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรไปใช้จริง มี

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Graduate Student Master of Education. Educational Administration and Development Faculty of Education Mahasarakham University

² Lecturer of Department of Curriculum and Instruction Faculty of Education Mahasarakham University

การจัดระบบโครงสร้าง และสร้างมาตรฐานในการประกันคุณภาพทางการศึกษา จัดสรรงบประมาณ ให้อำนาจในการผลิต จัดทำ และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมทางการเรียนรู้ รวมถึงการประเมินสื่อ กำหนดปฏิทิน การนิเทศครูแบบกัลยาณมิตร และควรนำผลการนิเทศไปแก้ปัญหาอย่างจริงจัง โดยผลการประเมินความ เหมาะสม และความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก และมีความเป็นไปได้ของแนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาแนวทาง ; การบริหารงานวิชาการ

Abstract

Developing academic management guidelines for a small educational institution Under office Kalasin Primary Educational Service Area 3 aims to study the current conditions, Desirable conditions and develop guidelines for academic administration for Small educational institution Under the Office of Kalasin Primary Educational Service Area 3, divided into 2 Phase 1 is the study of current and desirable conditions. The samples consisted of 100 school administrators and academic teachers. By selecting a specific sample for phase 2 Developing academic management guidelines for a small educational institution. The interviewees were experts with positions. Academic is the school director Head of academic department of 6 people. Tools used in the collection. Data was collected, which was a 5-level estimation scale questionnaire. And an interview with Data analysis structure using mean and standard deviation

The research results were found that:

1. Study results, current and desirable conditions, academic administration for small educational institution Under the Office of Kalasin Primary Educational Service Area 3 It was found that the current condition as a whole and in each side were at the moderate level and desirable condition, the overall academic administration and each side were at high level.
2. Guidelines for academic administration for a small educational institution under office Kalasin Primary Educational Service Area 3. The guidelines for academic administration. Teachers should develop their teaching and learning in accordance with the content of curriculum learning, indicators. Arrange for curriculum measurement and assessment and supervision. Promote, supervise, and monitor for teachers to train and build a research network and bring the results of research to develop the teaching and learning process. There is a planning meeting, curriculum preparation, encourage teachers to put the curriculum into practice. There is a structural system and raise awareness of educational quality assurance. Allocate budgets for teachers to produce, procure and

develop innovative learning materials. Including media assessment. Set a calendar for supervising teachers and should take the results of supervision to solve problems seriously. Assessment results of academic management guidelines for a small educational institution under office Kalasin Primary Education Area 3 by experts found that the suitability was at a high level. And the probability of the approach is at a high level.

Keywords: Develop guidelines, Academic management

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาของชาติ โดยมุ่งหวังเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายสู่ความเป็นเลิศ ในการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอเหมาะสม การเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคลและพัฒนาสมอง ด้านยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 23)

แผนการศึกษาแห่งชาติ ระบุถึงแนวทางพัฒนาการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้าง

คน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศในส่วนของประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีสังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคตโดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 1)

การจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 กำหนดว่า “ให้ กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ การศึกษา ทั้งด้านวิชาการงบประมาณการบริหารงาน บุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษาโดยตรงหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ ดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้ สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้ สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัวรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถาน การศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถ พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจน การวัดผลประเมินผล ได้อย่างมีคุณภาพและมี ประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 4-6)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบข่าย และกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษาออก เป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการ บริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป เพื่อให้สถานศึกษาชั้น พื้นฐานของรัฐที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้เป็น แนวทางในการบริหารและการจัดการสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับการบริหารการศึกษาของกระทรวง การศึกษาธิการตามโครงสร้างใหม่ ที่ให้สถานศึกษามี อำนาจหน้าที่ในการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้าน วิชาการงบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไปมาก ขึ้นและดำเนินการได้อย่างคล่องตัวซึ่งงานวิชาการ ประกอบด้วย การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการ ให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียน การสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การ

วัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการ เรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถาน การศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การ นิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุน งานวิชาการแก่บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้าน วิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือแบบ เรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 8)

การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของ โรงเรียน เพราะไม่ว่าโรงเรียนประเภทใดมาตรฐาน หรือคุณภาพของการจัดการศึกษามักจะได้รับ พิจารณาจากผลงานวิชาการเป็นสำคัญนอกจาก นี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้ 17 ด้าน คือ การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความ เห็นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงาน ด้านวิชาการ การจัดจัดการเรียนการสอนในสถาน การศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การ พัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชน ให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความ ร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ องค์กรอื่นการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถาน ประประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัด

ทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือแบบเรียน เพื่อการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน, 2550: 29)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาพลิสันธุ์ เขต 3 เป็นหน่วยงานที่บริหารและจัดการ ศึกษา ให้บริการด้านการจัดการเรียนการสอนใน ระดับชั้นปฐมวัย ระดับชั้นประถมศึกษาและระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน โรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 199 โรงเรียน จำแนกเป็น โรงเรียนขนาดใหญ่ 6 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 78 โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก 115 โรงเรียน โดยใช้เกณฑ์โรงเรียนจำแนกตามขนาด 3 ขนาด โรงเรียน ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางที่มีนักเรียนตั้งแต่ 121-499 คน ขึ้นไป โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีนักเรียนตั้งแต่ มากกว่า 500 คน ขึ้นไป ซึ่งสภาพการดำเนินงาน ของโรงเรียนขนาดเล็กในปัจจุบันยังคงมีปัญหา อย่างต่อเนื่องปัญหาทางด้านวิชาการสถานศึกษา ขนาดเล็กจะขาดแคลนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ การเรียนการสอนที่เหมาะสมทันสมัย ไม่ เพียงพอกับความต้องการและความจำเป็นที่จะใช้ ขาดแคลนหนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบแหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน เนื่องจากงบประมาณ มีจำกัดไม่เพียงพอกับความต้องการทำให้ผู้เรียนไม่ สามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ได้อย่าง หลากหลายครุขาดประสบการณ์ในการสร้างสื่อ การเรียนการสอน และขาดความรู้ความเข้าใจใน การใช้สื่อเทคโนโลยีนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่ำ มีปัญหาด้านการคิดวิเคราะห์และการ คำนวณนักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน พื้นฐาน ทางการเรียนของนักเรียนต่างกันต่างกันทำให้การ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูมีความยุ่งยาก นักเรียนขาดเรียนบ่อยและขาดติดต่อกันเป็นเวลา

นานโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาทางด้านบุคลากร คือ ขาดแคลนบุคลากรมีครูไม่ครบชั้นเรียนมีครูไม่ตรง กับสาขาวิชาเอกหรือวิชาที่ถนัดและครูต้องรับ ภาระหนัก สอนหลายระดับชั้น หลากรายวิชาครู ขาดขวัญและกำลังใจ ตลอดจนแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานจึงทำงานได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ ควรบุคลากรมีการย้ายบ่อย ทำให้เกิดความไม่ ต่อเนื่องของงานที่ปฏิบัติ ขาดบุคลากรสายสนับสนุน การสอนได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึ กษาภาพลิสันธุ์ เขต 3, 2555: 3-4)

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นปัญหาของการบริหาร งานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียนขนาด เล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึ กษาภาพลิสันธุ์ เขต 3 เป็นหน่วยงานที่จะต้อง การให้ความรู้ทางวิชาการแก่นักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่ง ภารกิจในงานวิชาการนั้นโรงเรียนขนาดเล็ก ต้อง สามารถที่จะปฏิบัติให้ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อ ให้ส่งผลต่อนักเรียนเป็นผลผลิตของสถานศึกษา โดยตรง โดยการดำเนินงานให้ได้ผลนั้นต้องอาศัย กระบวนการที่ประสิทธิผลยึดรูปแบบการบริหารงาน วิชาการ ทำให้บุคลากรในสถานศึกษามีบทบาทใน การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาร่วมกันโดย กระบวนการที่สำคัญประกอบด้วย กระบวนการ บริหาร 4 ส่วนคือ การวางแผนพัฒนาการนำแผน ไปปฏิบัติ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และ การปรับปรุงพัฒนางาน เป็นแนวทางทำให้สถาน ศึกษาขนาดเล็กสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางใน การวางแผนพัฒนาและบริหารจัดการศึกษาของผู้ บริหารสถานศึกษา และนอกจากนี้งานวิจัยอาจเป็น ประโยชน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาใช้เป็น ข้อมูลและเป็นแนวทางในการปรับปรุงงานบริหาร วิชาการให้มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนขนาด เล็ก และเพื่อความก้าวหน้าของระบบการศึกษา ไทยต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการจัดทำแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และความต้องการในการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก หัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำนวน 15 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 100 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ราย

ข้ออยู่ระหว่าง 0.26-0.81 และค่าความเชื่อมั่น (∞) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index)

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกบริหารสถานศึกษา และครูวิชาการ รวมทั้งสังเกตการปฏิบัติงานในโรงเรียน จำนวน 3 โรงเรียน รวม 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.80-1.00 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสังเคราะห์บทสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งการศึกษาเอกสาร การสังเกตสภาพแวดล้อม และสิ่งที่พบเห็นในโรงเรียน

2. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาและบริหารสถานศึกษา โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 คน ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อยกร่างการพัฒนาแนวทาง และประเมินการพัฒนาแนวทางที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.88$, S.D.=0.40) เมื่อพิจารณาราย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา (\bar{X}

=3.69, S.D.=0.15) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X}=2.32$, S.D.=0.28) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.47) เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.50) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X}=3.57$, S.D.=0.24) และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด (0.77) ส่วนด้านด้านการนิเทศการศึกษา มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด (0.03) (ดังตาราง 1)

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ดัชนีความต้องการจำเป็นและลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการโดยรวม

การบริหารงานวิชาการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.26	0.42	ปานกลาง	4.76	0.50	มากที่สุด	0.46	5
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	2.56	0.26	ปานกลาง	4.27	1.06	มาก	0.67	2
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา	2.96	0.26	ปานกลาง	4.45	0.23	มาก	0.50	4
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.69	0.15	มาก	4.20	0.03	มาก	0.14	7
5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	2.89	1.20	ปานกลาง	3.57	0.24	ปานกลาง	0.24	6
6. การวัดผล ประเมินผล	2.48	0.20	น้อย	4.01	1.07	มาก	0.61	3
7. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	2.32	0.28	น้อย	4.10	0.13	มาก	0.77	1
โดยรวม	2.88	0.40	ปานกลาง	4.19	0.47	มาก	0.46	

2. ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูควรพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ หลักสูตร ตัวชี้วัด ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ได้ฝึกกระบวนการคิด การแก้ไขปัญหาการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง 2) ด้านการวัดผลประเมินผล ให้กำหนดระเบียบการวัดและประเมินให้ตรงตามหลักสูตร จัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแล กำหนดให้วัดประเมินผลอย่างจริงจังและการวัดผลนั้นต้องมีสภาพจริง นำผลมาพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา มีส่งเสริมให้ครูได้อบรมสร้างเครือข่ายการทำงานวิจัยสองครั้งต่อปีการศึกษา และนำผลการวิจัยมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและ มีการกำกับติดตามงานวิจัยของครู 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการประชุมวางแผนจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา และส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรไปใช้จริง 5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการจัดระบบโครงสร้างภายในสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมิน สร้างความตระหนักแก่คณะครู บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพทางการศึกษา 6) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยจัดสรรงบประมาณให้ครูในการผลิตจัดหา และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมทางการเรียนรู้ รวมถึงการประเมินสื่อ 7) ด้านการนิเทศการศึกษา กำหนดปฏิทิน และออกนิเทศครูแบบกัลยาณมิตร ภาคเรียนละ 1 ครั้ง และควรนำผลการนิเทศไปแก้ปัญหาอย่างจริงจัง โดยผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวม

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.56) และมีความเป็นไปได้ของแนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$, S.D.=0.55)

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.88$, S.D.=0.40) เมื่อพิจารณารายพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.15) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X}=2.32$, S.D.=0.28) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.47) เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.50) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X}=3.57$, S.D.=0.24)

เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนขนาดเล็กในปัจจุบันยังคงมีปัญหาอย่างต่อเนื่องปัญหาทางด้านวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กจะขาดแคลนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ครูภัณฑ์ อุปกรณ์ การเรียนการสอนที่เหมาะสมทันสมัย ไม่เพียงพอกับความต้องการ เนื่องจากงบประมาณมีจำกัดไม่เพียงพอกับความต้องการทำให้ผู้เรียนไม่สามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ครูขาดประสบการณ์ในการสร้างสื่อการเรียนการสอน และขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อเทคโนโลยีนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีปัญหาด้านการคิดวิเคราะห์และการคำนวณนักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน พื้นฐานทางการเรียนของนักเรียนต่างกันต่างกันทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูมีความยุ่งยาก

นักเรียนขาดเรียนบ่อยและขาดติดต่อกันเป็นเวลานาน โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาทางด้านบุคลากร คือขาดแคลนบุคลากรมีครูไม่ครบชั้นเรียนมีครูไม่ตรงกับสาขาวิชาเอกหรือวิชาที่ถนัดและครูต้องรับภาระหนัก สอนหลายระดับชั้น หลากรายวิชา ครูขาดขวัญและกำลังใจ ตลอดจนแรงจูงใจในการปฏิบัติงานจึงทำงานได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร บุคลากรมีการย้ายบ่อย ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องของงานที่ปฏิบัติ ขาดบุคลากรสายสนับสนุนการสอนได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3, 2555: 3-4) ในขณะเดียวกัน มาตรฐานหรือคุณภาพของการจัดการศึกษามักจะได้รับพิจารณาจากผลงานวิชาการเป็นสำคัญ เป็นผลให้สถานศึกษามีความต้องการในการพัฒนางานวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550: 29) สอดคล้องกับการวิจัยของกาญจนา ศรีลาภักดิ์ (2559: 110) ได้ศึกษาผลศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องงานวิชาการ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในระดับน่าพอใจ และสอดคล้องกับการวิจัยของกมลรัตน์ แก่นจันทร์ (2560: 165) ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการเรียนรู้รองลงมาคือด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาโดยเรียงลำดับ

จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ การนิเทศการศึกษา รองลงมาคือ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ

2. จากผลการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูควรพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ หลักสูตร ตัวชี้วัด ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ได้ฝึกกระบวนการคิด การแก้ไขปัญหาการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง 2) ด้านการวัดผลประเมินผล ให้กำหนดระเบียบการวัดและประเมินให้ตรงตามหลักสูตร จัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแล กำหนดให้วัดประเมินผลอย่างจริงจังและการวัดผลนั้นต้องมีสภาพจริง นำผลมาพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา มีส่งเสริมให้ครูได้อบรมสร้างเครือข่ายการทำงานวิจัยสองครั้งต่อปีการศึกษา และนำผลการวิจัยมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและ มีการกำกับติดตามงานวิจัยของครู 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีการประชุมวางแผนจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา และส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรไปใช้จริง 5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการจัดระบบโครงสร้างภายในสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมิน สร้างความตระหนักแก่คณะครู บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพทางการศึกษา 6) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยจัดสรรงบประมาณให้ครูในการผลิต จัดทำ และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมทางการเรียนรู้ รวมถึงการประเมินสื่อ 7) ด้านการนิเทศการศึกษา กำหนดการกำหนดปฏิทิน และออกนิเทศครูแบบกัลยาณมิตรภาคเรียนละ 1 ครั้ง และควรนำผลการนิเทศไปแก้ปัญหาอย่างจริงจัง โดยผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไป

ได้ของการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, $S.D.=0.56$) และมีความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$, $S.D.=0.55$) เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ การพัฒนาแนวทางที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น ได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำสู่การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ นำไปสู่การศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อเป็น ข้อมูลสำคัญในการนำมาใช้ในการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ นำมาใช้ในการร่างแนวทาง และยืนยันแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความ สามารถ ทำให้การพัฒนาแนวทางในครั้งนี้มีความ ตรงเชิงโครงสร้าง ตามหลักวิชา (ปรีชา กองจินดา, 2549: 34) สอดคล้องกับการวิจัยของอัทพร อูระงาม (2560: 98) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้ผลการศึกษ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักเขต พื้นที่ศึกษาการศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่าประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการ พัฒนาหลักสูตรศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการนิเทศ การศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่า เฉลี่ยเท่ากับ 4.37 เมื่อพิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุดคือ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 นอก นั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3 สถานศึกษาที่จะนำแนวทางที่ได้ ไปปรับใช้ควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและบริบทของ การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจา การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จะมีการบริหารงานที่แตกต่างกันออกไป ควรปรับ เปลี่ยนตามความเหมาะสมของผู้บริหารสถานศึกษา

1.2 สถานศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่มี ปัญหาที่คล้ายคลึงกัน คือ งานด้านการเงินและ งบประมาณ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่จะทำให้งาน วิชาการประสบความสำเร็จและการดำเนินงานนั้น มีประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการจึงควมู้กับ งานด้านการทำงานและงบประมาณ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยภาวะผู้นำที่ดีในการ บริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

2.2 ควรวิจัยและพัฒนาแนวทางการบริหาร งานวิชาการในภาวะขาดแคลน สำหรับสถานศึกษา ขนาดเล็ก

2.3 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหาร วิชาการของ ครู บุคลากรและคณะกรรมการสถาน ศึกษาขนาดเล็ก

2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนิน งานด้านวิชาการของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลหรือ ประสบผลสำเร็จได้อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ แก่นจันทร์. (2560). *ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กาญจนา ศรีลาภัสย์. (2559). *ศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรีชา กองจินดา. (2549). *แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. (2555). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559*. กาฬสินธุ์: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อัครพร อูระงาม. (2560). *การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.